

Avui, 01/11/09

La Cerdanya: de l'arada al totxo en 25 anys

TÚNEL DEL CADÍ · L'obertura del pas sota el Moixeró ha convertit la construcció en el motor econòmic de la comarca FUTUR · El repte serà ara reconvertir les segones residències buides en primeres

Elisabet Escriche

El nombre d'habitatges construïts en els últims anys i buits augmenta cada cop més a la Cerdanya
MARTA PICH/FONS FOTOGRÀFIC MUSEU CERDÀ

Uns pagesos treballant les terres des de primera hora del matí era la postal que es repetia en municipis com Alp, Das i Bellver de Cerdanya durant les dècades dels setanta i vuitanta. Una imatge que actualment ha estat substituïda per manobres construint una promoció darrere l'altra i pobles buits de dilluns a divendres, però massificats els caps de setmana i festius. Part de la culpa d'aquest canvi va ser l'obertura, fa 25 anys, del túnel del Cadí. "Hem passat d'un paisatge força agrícola a residualment agrícola", explica Joan Muntaner, historiador i vocal de l'associació d'Amics de Cerdanya, entitat que treballa per mantenir la personalitat del territori.

La infraestructura ha convertit Barcelona en la capital natural de la Cerdanya. Les separen només 90 minuts de cotxe. Com a contrapartida, però, s'ha produït un augment urbanístic "excessiu". "És el peatge que hem hagut de pagar", reconeix Muntaner. El sector de la construcció manté que, abans de l'obertura del Cadí, Puigcerdà ja era una ciutat amb segones residències. "Els propietaris eren gent de Barcelona d'un alt nivell econòmic", explica Joan Barnola, gerent de l'empresa constructora Avet Blau, fundada els anys setanta, i tresorer de l'associació de promotors de la Cerdanya. La infraestructura, però, va multiplicar el negoci.

Paradoxalment, els efectes de l'obertura no es van notar fins a finals de la dècada dels vuitanta. "El 84 s'estava en plena crisi econòmica. Recordo que el meu pare havia fet una promoció i li va costar dos anys vendre-la", assegura Barnola. Un cop passat el mal moment econòmic, el 1986-87, i gràcies a la incorporació de la dona al món del treball i a la baixada dels tipus d'interès, es va disparar la venda de segones i terceres residències a gent de

classe mitjana procedent de l'àrea metropolitana de la Ciutat Comtal. L'època daurada va ser entre el 1998 i el 2006. "Ens prenen les promocions de les mans. Anàvem construint en funció de la demanda", admet Barnola. Aquest augment de vendes va provocar un increment de competència -hi havia més d'una cinquantena d'agències immobiliàries quan ara no arriben a 40-, una pujada del preu de l'habitatge que dificultava l'accés a una vivenda a la gent del territori i la creació de llocs de treball. "Un 40% de la població hem viscut del sector", subratlla el promotor, una situació que l'actual crisi econòmica s'ha encarregat de frenar, tot i que en els darrers cinc mesos el mercat s'ha tornat a activar.

Un altre àmbit que ha patit una transformació radical amb l'obertura del túnel ha estat el comerç. No ha estat un canvi quantitatiu -a la comarca hi ha més de 300 establiments, mentre que fa 25 anys ja se superaven els 250-, sinó qualitatiu, assegura el president de l'associació de comerciant de Puigcerdà i la Cerdanya, David Ginesta. "El túnel ha provocat la instal·lació de les marques de grans superfícies i això ha fet que el petit comerç, sobretot queviures, o hagin tancat o s'hagin especialitzat en productes de la terra", subratlla. El tipus de client tampoc té res a veure amb el de fa 25 anys. Abans predominaven els francesos perquè els preus eren més competitius, ja que encara no s'aplicava l'impost de l'IVA; ara la majoria són turistes de caps de setmana de Barcelona. Segons el sector, que l'economia de la comarca s'hagi basat en segones residències no ha estat l'opció més encertada. "Mentre hi ha hagut diners no hi ha hagut problemes, però ara sí. L'activitat comercial ha baixat entre un 30% i un 50% de dimarts a divendres", afirma Ginesta. "No hem estat preparats per a l'obertura del túnel. S'hauria d'haver fet un pla estratègic entre tots els sectors implicats per determinar el camí que s'havia de seguir", afegeix. Per reconduir la situació, l'entitat està elaborant un pla de dinamització comercial.

I el futur, què?

El principal repte de futur de la comarca és transformar la segona residència en primera i, de retruc, aconseguir augmentar la població. Actualment Puigcerdà té uns 9.000 habitants, només 3.000 més que fa 25 anys, mentre que la resta de pobles del voltant van perdent població. Per aconseguir-ho, és imprescindible, segons l'alcalde de la capital de la Cerdanya, Joan Planella, garantir certs serveis, com una bona connexió a internet, instaurar estudis universitaris i millorar la connexió ferroviària amb Barcelona, trajecte que actualment dura més de tres hores. "No hem d'oblidar que aquesta evolució serà possible gràcies al fet que en el seu dia es va obrir el túnel", deixa clar Planella. Preservar la comarca, coneguda també com el jardí de Barcelona, és un altre dels objectius a curt termini. Una de les propostes que es fan des del territori és limitar l'accés i activitats a alguns muntanyes, com el Parc Natural del Cadí. "Personalment prohibiria l'accés motoritzat en determinades pistes", explica el director del Museu Cerdà, Oriol Mercadal. Alguns municipis, com Meranges, ja fan pagar per accedir a indrets com l'estany de Malniu.

